

THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP GIÁO DỤC CHÍNH TRỊ TƯ TƯỞNG GÓP PHẦN NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CHO SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Trần Văn Tùng
Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Tóm tắt: Giáo dục tư tưởng, chính trị là một khâu quan trọng, góp phần quan trọng trong việc hình thành nhân cách, phẩm chất, lối sống cho học sinh. Bài viết phân tích thực trạng công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên trường Đại học Thủ đô Hà Nội và đưa ra một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng giáo dục chính trị tư tưởng, từ đó nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên, đáp ứng nhiệm vụ chính trị hiện nay.

Từ khóa: Đại học Thủ đô Hà Nội, giáo dục chính trị tư tưởng, giáo dục quốc phòng và an ninh, nâng cao chất lượng, sinh viên.

Nhận bài ngày 25.4.2021; gửi phản biện, chỉnh sửa và duyệt đăng ngày 25.5.2021

Liên hệ tác giả: Trần Văn Tùng; Email: tvtung@daihocthudo.edu.vn

1. MỞ ĐẦU

Giáo dục chính trị tư tưởng (GDCTTT) là nội dung giáo dục được tiến hành dưới sự chỉ đạo của Đảng, nhằm giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, giúp cho cán bộ, đảng viên và nhân dân xây dựng thế giới quan và phương pháp luận đúng đắn, đồng thời, giáo dục đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và pháp luật của Nhà nước, “cổ vũ, động viên khơi dậy nhiệt tình cách mạng, tinh thần tự giác và tính tích cực của nhân dân trong quá trình cách mạng cải tạo, xây dựng xã hội mới - xã hội chủ nghĩa” [1]. Chỉ thị số 12-CT/TW của Bộ Chính trị về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác Giáo dục quốc phòng và an ninh (GDQP&AN) trong tình hình mới, nhấn mạnh “thường xuyên tiến hành giáo dục các quan điểm, đường lối của Đảng, chủ trương, chính sách, pháp luật của Nhà nước về xây dựng nền quốc phòng toàn dân và an ninh nhân dân vững mạnh toàn diện, đồng thời nâng cao nhận thức, ý thức trách nhiệm về nhiệm vụ giáo dục quốc phòng, an ninh” [2]. GDCTTT cho sinh viên (SV) là một nhiệm vụ quan trọng, góp phần hình thành nhân cách, phẩm chất, đạo đức, đáp ứng mục tiêu chung của giáo dục đại học (ĐH) “Đào tạo nhân lực trình độ cao, nâng cao dân trí, bồi dưỡng nhân tài,... phục vụ yêu cầu phát triển KT-XH, bảo đảm quốc phòng, an ninh”. Trong những năm qua, Trường ĐH Thủ đô Hà Nội đã tập trung thực hiện công tác GDCTTT nhằm nâng cao nhận thức về chính trị, tư tưởng, qua đó nâng cao chất lượng môn học GDQP&AN, góp phần nâng cao ý thức, trách nhiệm

công dân trong việc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Tuy nhiên, công tác GDCTTT còn gặp nhiều khó khăn và chưa được nhận thức đúng về tầm quan trọng nên hiệu quả giáo dục vẫn còn những hạn chế nhất định. Thực tế hiện nay cho thấy, các thế lực thù địch đang đẩy mạnh thực hiện chiến lược “Diễn biến hòa bình”, thúc đẩy “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”, “phi chính trị hóa” nhằm chuyển hướng nhận thức về chính trị, tư tưởng trong SV. Việc nâng cao chất lượng công tác GDCTTT nói riêng và GDQP&AN nói chung đang đặt ra những vấn đề cần giải quyết. Vì vậy, tìm hiểu thực trạng để tìm ra giải pháp GDCTTT từ đó nâng cao chất lượng GDQP&AN cho SV là một nhiệm vụ cần thiết trong giai đoạn hiện nay.

2. NỘI DUNG

2.1. Vị trí, vai trò, nội dung, mục tiêu, yêu cầu, phương pháp giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên trong giáo dục quốc phòng và an ninh

Trong học tập môn GDQP&AN, SV không chỉ đơn thuần là biết các kĩ năng quân sự, chiến đấu mà sâu xa hơn đó chính là nâng cao nhận thức chính trị, nắm vững đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước về quốc phòng, an ninh, có ý thức trách nhiệm đối với nhiệm vụ quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc; GDQP&AN còn giúp cho SV biết và hiểu được một số quy định trong môi trường quân đội, hướng cho SV làm việc theo nguyên tắc, kỉ cương, kỉ luật, tạo cơ sở cho SV tu dưỡng và hoàn thiện kĩ năng sống của bản thân, để trở thành những công dân có ích trong xã hội. Theo Luật GDQP&AN, GDCTTT là “bảo đảm cho người học có kiến thức cơ bản về quan điểm của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về quốc phòng và an ninh” [3].

GDCTTT là một nội dung quan trọng của môn học GDQP&AN, được quy định trong chương trình chính khóa hiện hành. Nội dung của việc GDCTTT là giáo dục đạo đức, lối sống, giáo dục chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. GDCTTT nhằm giúp SV trung thành với lí tưởng cách mạng, khơi dậy và nêu cao tinh thần yêu nước, bản lĩnh chính trị; củng cố niềm tin vào Đảng và Nhà nước.

Đặc biệt, trong điều kiện hiện nay, các thế lực phản động trong và ngoài nước luôn tìm cách “chuyển hóa” tư tưởng SV thông qua các âm mưu, thủ đoạn chia rẽ, tung tin bịa đặt, lừa dối, kích động, thì công tác GDCTTT giúp SV có khả năng, bản lĩnh vững vàng, phản biện lại những quan điểm sai trái, góp phần hình thành nhân cách, phẩm chất và năng lực; đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc hiện nay. Môn học giúp SV nhận thức và hành động đúng đắn, tránh được các tệ nạn xã hội đang tồn tại; đồng thời giúp SV định hướng được những thế mạnh của mình để phát huy, hạn chế tối đa các yếu kém.

Phương pháp, hình thức GDCTTT rất đa dạng, phong phú, bao gồm các hoạt động: tuyên truyền giáo dục, dạy học trên lớp, thảo luận, hội nghị, hội thảo, thực tế, ngoại khóa, hoạt động xã hội, hoạt động nhân đạo, từ thiện và các hoạt động trải nghiệm khác... cho SV. GDCTTT là một nội dung quan trọng trong GDQP&AN, vì vậy đòi hỏi phải tiến hành một cách thường xuyên, liên tục và cập nhật kịp thời các nội dung mới, người học phải xác định rõ động cơ và quyết tâm rèn luyện mới đạt kết quả cao.

2.2. Thực trạng nhận thức về giáo dục chính trị tư tưởng trong môn học Giáo dục Quốc phòng và An ninh của sinh viên Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

2.2.1. Khảo sát sự cần thiết của giáo dục chính trị tư tưởng nhằm nâng cao chất lượng môn học Giáo dục Quốc phòng và An ninh ở Trường Đại học Thủ đô Hà Nội.

Hiện nay, trước sự bùng nổ của công nghệ thông tin, của các trang mạng xã hội: Facebook, Zalo, Twitter, Fanpage,... các kênh thông tin không chính thống đã tác động mạnh mẽ đến nhận thức của SV. Trước các “thông tin nóng”, “sự kiện nóng” của đất nước, SV Trường ĐH Thủ đô Hà Nội luôn có ý thức, nghiêm chỉnh chấp hành tốt đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước, luôn tham gia tích cực các hoạt động học tập chính trị tư tưởng. Qua công tác GDCTTT, SV đã biết đề cao cảnh giác trước những tư tưởng độc hại, các em đã hiểu, phân biệt được những nội dung, quan điểm đúng, sai.

SV nói chung đã có nhận thức đúng đắn, có lập trường vững vàng, cảnh giác trước các thông tin sai sự thật về chính trị và xã hội. Năm học 2020-2021, chúng tôi tiến hành khảo sát 600 SV các năm từ năm thứ nhất đến năm thứ tư ở 8 khoa của Trường ĐH Thủ đô Hà Nội (gồm các khoa: Sư phạm, Văn hóa – Du lịch, Giáo dục nghề nghiệp, Kinh tế đô thị, Ngoại ngữ, Khoa Khoa học xã hội và nhân văn, Khoa Khoa học Tự nhiên và Công nghệ, Khoa Khoa học Thể thao và Sức khỏe).

Khi khảo sát với câu hỏi: “sự cần thiết của GDCTTT nhằm nâng cao chất lượng môn học GDQP&AN ở Trường ĐH Thủ đô Hà Nội” với 4 mức độ rất cần thiết, cần thiết, phân vân, không cần thiết, chúng tôi thu được kết quả như sau: 56% cho rằng rất cần thiết; 35% cho rằng cần thiết, 3% cho rằng không cần thiết, 4% còn phân vân. Ngoài ra, trao đổi với SV, chúng tôi nhận thấy còn một bộ phận SV không thích học GDQP&AN. Vì vậy, phải tăng cường hơn nữa việc bồi dưỡng GDCTTT và phải làm cho nội dung này mới lên, có tính thực tiễn, gần với người học.

2.2.2. Khảo sát nhận thức của sinh viên đối với một số nội dung giáo dục chính trị tư tưởng trong môn học Giáo dục Quốc phòng và An ninh

Xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong giai đoạn hiện nay là hai nhiệm vụ chiến lược đang đặt ra những yêu cầu về xây dựng con người mới có phẩm chất đạo đức, trình độ, năng lực. SV chính là người chủ tương lai của đất nước, do vậy cần phải giáo dục cho SV hiểu trách nhiệm, nghĩa vụ bản thân đối với Tổ quốc.

Cần GDCTTT cho SV Trường ĐH Thủ đô Hà Nội nhận thức đặc điểm tình hình, yêu cầu mới về quốc phòng, nâng cao ý thức cảnh giác, xây dựng lòng tin vào Đảng, Nhà nước, lòng tự hào về truyền thống dân tộc. Chúng tôi tiến hành khảo sát 600 SV các năm từ năm thứ nhất đến năm thứ tư ở 8 khoa, kết quả thể hiện ở bảng 1. Bảng 1 cho thấy, số SV đã chọn đồng ý và hoàn toàn đồng ý với nhận định học tập các môn khoa học Mác -Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh là cần thiết chiếm tỉ lệ 78,8%; với ý kiến SV cần nâng cao nhận thức phê phán các quan điểm sai trái, thù địch có tỉ lệ 97,8%. Như vậy phần lớn SV Trường ĐH Thủ đô Hà

Nội đã nhận thức được nền tảng tư tưởng của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, cũng như tính khoa học, tầm quan trọng của môn học GDQP&AN.

Bảng 1. Khảo sát nhận thức về chính trị tư tưởng của SV Trường ĐH Thủ đô Hà Nội

STT	Nội dung câu hỏi khảo sát	Không đồng ý (%)	Còn phân vân (%)	Tương đối đồng ý (%)	Hoàn toàn đồng ý (%)
1.	Học tập các môn khoa học Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh là cần thiết cho SV	10	11,2	31,3	47,5
2.	Nghiên cứu, học tập đường lối của Đảng, pháp luật của Nhà nước là cần thiết cho SV	5,7	6,5	32,3	55,5
3.	SV cần học tập, nghiên cứu kiến thức, kỹ năng quốc phòng và an ninh trong điều kiện hiện nay	4,5	5,7	38,5	61,3
4.	SV cần nâng cao nhận thức phê phán các quan điểm sai trái, thù địch	5	7,2	35,3	62,5

2.2.3. Khảo sát kết quả giáo dục chính trị tư tưởng thông qua kết quả môn học Giáo dục Quốc phòng và An ninh

Chúng tôi tiến hành khảo sát 600 SV các năm từ năm thứ nhất đến năm thứ tư ở 8 khoa, kết quả như sau (bảng 2):

Bảng 2. Kết quả học tập môn GDQP&AN của SV Trường ĐH Thủ đô Hà Nội

Tên học phần	Kết quả khảo sát (tỉ lệ %)			
	Xuất sắc	Giỏi	Khá	Đạt
Học phần 1: Đường lối quân sự của Đảng	3	49	36,4	11,5
Học phần 2: Công tác quốc phòng - an ninh	4,6	53,9	29,7	11,8
Học phần 3, 4: Quân sự chung và chiến thuật, kỹ thuật bắn súng AK	15,3	63,3	16,8	4,6

Bảng 2 cho thấy, ở Học phần 1, Học phần 2, kết quả học tập môn GDQP&AN của SV Trường ĐH Thủ đô Hà Nội đạt loại giỏi và xuất sắc thấp hơn Học phần 3 và học phần 4. Điều này cũng dễ hiểu, vì chương trình hai học phần này chủ yếu là kiến thức lí luận chính trị, không thực tiễn, thiếu sinh động nên dễ gây nhàm chán đối với SV, dẫn đến khả năng tiếp thu, vận dụng ở các em chưa cao, trong khi học phần 3 và học phần 4 là kiến thức thực hành nên các em thích thú tập luyện và đạt kết quả là cao hơn.

2.2.4. Phân tích mặt hạn chế trong nhận thức về tư tưởng chính trị của sinh viên Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Trong xu thế hội nhập ngày càng sâu rộng, Việt Nam có nhiều cơ hội hơn trong phát triển KT-XH, nhưng mặt trái của xu thế hội nhập và nền kinh tế thị trường có những tác động tiêu cực đến đời sống xã hội, đã tác động không tốt đến nhận thức SV, có những tư tưởng lệch lạc, chủ quan cho rằng bảo vệ Tổ quốc là nhiệm vụ của quân đội, SV chỉ cần học tốt để có việc làm không cần có trách nhiệm trong nhiệm vụ này. SV chưa hiểu rõ mục đích, nội dung môn học nên chưa có thái độ học tập đúng đắn, một bộ phận SV coi môn học GDQP&AN là không cần thiết trong chương trình ĐH, cao đẳng, cho rằng môn học nhiều kiến thức chính trị, lại thuyết trình nhiều mà ít thấy thực tiễn, vì thế, các em chưa thích học môn học này. Những hạn chế trong nhận thức của SV Trường ĐH Thủ đô Hà Nội đặt ra yêu cầu cần nâng cao nhận thức quan điểm về quốc phòng, an ninh và bảo vệ Tổ quốc gắn với tăng cường GDCTTT thông qua môn học GDQP&AN theo Luật GDQP&AN, Luật Quốc phòng và Chương trình GDQP&AN theo quy định của Bộ GD-ĐT. Từ yêu cầu này, Trường ĐH Thủ đô Hà Nội đã thực hiện một số giải pháp nhằm nâng cao nhận thức đúng đắn, tinh thần trách nhiệm của SV về quốc phòng, an ninh, động viên các em ra sức học tập xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

2.3. Một số giải pháp giáo dục chính trị tư tưởng góp phần nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên Trường Đại học Thủ đô Hà Nội.

2.3.1. Lồng ghép giáo dục tư tưởng chính trị với các chuyên đề của môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh

Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT ban hành Chương trình GDQP&AN, môn học GDQP&AN có 4 học phần, 8 tín chỉ; trong đó, học phần Đường lối quân sự của Đảng và học phần Công tác quốc phòng, an ninh với thời lượng 5 tín chỉ, có thời lượng lí thuyết tương đối lớn. Do đó, thông qua các chuyên đề của môn học GDQP&AN, giảng viên có thể kết hợp lồng ghép vừa giảng dạy, tuyên truyền chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước để SV nắm vững, thực hiện đúng, vừa giáo dục truyền thống dựng nước và giữ nước của ông cha ta, phát huy tinh thần tự lực tự cường, lòng yêu nước, tự hào dân tộc, nâng cao ý thức trách nhiệm trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

2.3.2. Nâng cao chất lượng thảo luận các chuyên đề chính trị

Học phần Đường lối quân sự của Đảng và Công tác quốc phòng, an ninh với thời lượng trên lớp là 75 tiết. Đối với SV Trường ĐH Thủ đô Hà Nội, mục tiêu chính của thảo luận là củng cố kiến thức - đây là nội dung cơ bản phù hợp với phần lớn đối tượng SV. Bên cạnh đó, vẫn có một số lớp, nhóm có quan tâm nghiên cứu sâu, thích thú với môn học, các em hoàn thành rất tốt phần thảo luận, phân tích làm rõ nhiều vấn đề mới hay trong xã hội và chuyên môn. Vì vậy, giảng viên bộ môn cần quan tâm đến cách tổ chức thảo luận, vấn đề thảo luận phải mới mẻ, phù hợp với năng lực từng đối tượng; hình thức thảo luận phải phù hợp, phát huy được khả năng sáng tạo và trách nhiệm của các nhóm. Hình thức này giúp SV nhận thức rõ chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về quốc phòng và an ninh.

2.3.3. Tạo sân chơi lành mạnh, tổ chức thực tập dã ngoại, tham quan các đơn vị vũ trang, bảo tàng, di tích lịch sử

Chăm lo đời sống vật chất, tinh thần cho SV là nội dung quan trọng góp phần nâng cao nhận thức, phát huy tinh thần tự ý thức, các em sẽ ra sức học tập, sáng tạo trong công việc, tuyệt đối chấp hành tốt các quy định của Nhà trường, tin tưởng vào chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Với phương châm “lí luận phải đi đôi với thực tiễn”, kiến thức mà các em đã tiếp thu được cần được trải nghiệm, củng cố, nhà trường nên tổ chức các chuyến học tập, tham quan thực tế tại bảo tàng, di tích lịch sử, để các em được tận mắt thấy được những gì mình đã học, đã nghe, tình hình thực tế của các đơn vị vũ trang trên địa bàn, từ đó khơi gợi lại những chiến công hào hùng mà ông cha ta đã làm được, giúp các em có động lực, hình thành niềm tin, lòng tự hào, từ đó sẽ ra sức công hiến cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

3. KẾT LUẬN

GDQP&AN cho SV có ý nghĩa vô cùng quan trọng trong đường lối quân sự của Đảng, góp phần xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, trong thế trận chiến tranh nhân dân của nước ta. Vì thế, GDCTTT để tự ý thức phát huy tinh thần trách nhiệm, nghĩa vụ của SV cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc là cần thiết. Qua nghiên cứu vai trò của GDCTTT, nắm bắt thực trạng nhận thức của SV về chính trị, tư tưởng, chúng tôi đề xuất các giải pháp ở trên là có tác dụng thực sự trong việc tổ chức các hoạt động GDCTTT, qua đó góp phần nâng cao chất lượng GDQP&AN ở Trường ĐH Thủ đô Hà Nội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Phan Thị Phương Anh, Trần Thị Như Tuyền (2017), “Thực trạng công tác giáo dục chính trị tư tưởng cho sinh viên hiện nay và một số giải pháp mang tính định hướng”, *Tạp chí Khoa học - Trường Đại học Cần Thơ*, số 48d, tr 13-19.
2. Ban Chấp hành Trung ương (2007), *Chỉ thị số 12-CT/TW của Bộ Chính trị ngày 03/05/2007 về tăng cường sự lãnh đạo của đảng đối với công tác giáo dục quốc phòng và an trong tình hình mới*, Hà Nội.

3. Quốc hội (2013), *Luật Giáo dục quốc phòng và an ninh*, Hà Nội.
4. Quốc hội (2012), *Luật Giáo dục đại học*, Hà Nội.
5. Ban Chấp hành Trung ương (2016), *Chỉ thị số 05-CT/TW của Bộ Chính trị ngày 15/05/2016 về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh*, Hà Nội.
6. Trường Đại học Thủ đô Hà Nội (2019), *Chương trình môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh*, Hà Nội.

**THE CURRENT SITUATION AND SOLUTION FOR
IDEOLOGICAL AND POLITICAL EDUCATION IN ORDER TO
IMPROVE THE QUALITY OF NATIONAL DEFENSE
AND SECURITY EDUCATION FOR STUDENTS AT
HANOI METROPOLITAN UNIVERSITY**

Abstract: Ideological and political education is an important step to contribute in forming personality, quality and lifestyle for students. The article analyzes the current status of ideological and political education for students at Hanoi Metropolitan University and offers some solutions to improve the quality of ideological and political education, thereby improving the quality of national defense and security education for students, meeting current political missions.

Keywords: Hanoi Metropolitan University, ideological and political education, national defense and security education, improve the quality, student.